

Inhoud

	Pagina
Structurenoverzicht	5
Voorwoord	10
Leren in de 21ste eeuw & TeamBouwers	13
Teamplayer	14
Kerdoelen Primair Onderwijs & TeamBouwers	16
De kracht van Meervoudige Intelligentie	19
1. Blind Op Volgorde Zetten	20
2. 4S Breinstorm	32
3. Doe Mij Na	44
4. Drie Stappen Interview	64
5. Formaties	76
6. Gelijk/Ongelijk	86
7. In De Rij	102
8. RondPraat	118
9. TafelRondje	132
10. TeamBewering/TeamKreet	150
11. Team Interview	160
12. Team Werkstuk	172
13. TweeVergelijk	182
14. Zoek De Valse	198

Voorwoord

Waarom dit boek geschreven werd...

Aan dit 'samen kunnen doen' gaat heel wat vooraf. De naam van dit boek zegt het al: TeamBouwers, activiteiten om de wil tot samenwerken in teams te stimuleren. Centraal staat: bouwen aan teams. Niet zomaar vier leerlingen met elkaar aan het werk zetten, maar een groep van vier leerlingen met verschillende achtergronden en leerervaringen veranderen in een samenwerkend en behulpzaam team.

Het werken met TeamBouwers levert vijf specifieke effecten op.



De vijf effecten van TeamBouwers

1. Elkaar beter leren kennen. Wanneer teamleden elkaar beter leren kennen, ontstaat er een vriendelijke en positieve werksfeer waarin ze het fijn vinden bij elkaar te zijn en samen te werken.
2. Teamgeest ontwikkelen. De leerlingen krijgen een gevoel van 'erbij horen' en solidair met elkaar zijn. Ze krijgen hierdoor het gevoel dat ze een speciaal en uniek team zijn: "Dit is ons team! en... daar ben ik lid van!"
3. Onderlinge steun geven. Teamleden moeten het gevoel hebben dat ze worden gesteund door de anderen. Wanneer teamleden het gevoel hebben dat ze hetzelfde doel nastreven, zijn ze positief van elkaar afhankelijk. Teamleden willen een ander dan graag helpen als die er om vraagt en durven zelf ook om hulp te vragen. Teamleden zijn ook positief over ieders succes.
4. Verschillen waarderen. Teamleden met een verschillende achtergrond, leerstijl of vaardigheden moeten niet alleen leren om deze diversiteit te accepteren, maar ook om ieders uniciteit te appreciëren. Rijke interactie, creatieve producten en meer flexibel denken zijn de resultaten van teamleden die verschillen waarderen.
5. Samen weten we meer dan alleen. Door samenwerkend met elkaar een taak uit te voeren, krijgen leerlingen de gelegenheid om meer te leren en te doen dan ze alleen gedaan zouden hebben. Vier hoofden weten meer dan een. We zijn samen slimmer dan ieder afzonderlijk. In een team bereikt ook ieder individueel meer!

1. Elkaar beter leren kennen
2. Teamgeest ontwikkelen
3. Onderlinge steun geven
4. Verschillen waarderen
5. Samen weten we meer dan alleen

Dit boek is rijk aan activiteiten om die vijf effecten te bereiken. Maar... voordat we die gaan beschrijven geven we eerst antwoord op de vraag wat nu eigenlijk het nut is van toepassen van TeamBouwers in de groep.

1. Er ontstaat een positief leerklimaat

Er zijn drie manieren om een groep leerlingen te structureren. We kunnen er een competitieve groepsfeer van maken door onze leerlingen tegen elkaar op te laten boksen. We kunnen een individualistische groepsfeer creëren waar leerlingen ieder voor zich werken. Of we kunnen een coöperatieve groepsfeer opbouwen waar leerlingen samenwerken. Onderzoek wijst uit dat de ontwikkeling van schoolse en sociale vaardigheden bij de coöperatieve groepsfeer ruim uitsteekt boven de eerste twee genoemde.

Als we dan weten dat samenwerkend leren de leerprestaties verbetert, zouden we het toch minstens een paar keer in de week moeten toepassen. “Ja, wacht eens even”, zegt u “ik heb zelf ook wel eens in een groep gewerkt en het lukte niet om samen te werken”. Of misschien zegt u: “ik heb groepswork geprobeerd in mijn groep maar het werkte niet”. Dit is geen grote verrassing. Zomaar vier mensen bij elkaar zetten, zorgt nog niet voor succes. Veel mensen hebben problemen om samen te werken doordat ze de vaardigheden hiervoor missen. TeamBouwers nemen de weerstand tegen samenwerken weg, zorgen voor een positief team- en klassenklimaat. De leerlingen ontwikkelen vaardigheden om met elkaar te werken. Alleen wanneer leerlingen ‘willen’ en ‘kunnen’ samenwerken in een groep kunnen we het leervermogen vergroten.

2. Het is een voorbereiding op de toekomst

Samenwerken is essentieel om te kunnen leven en werken in de wereld van morgen. Door de toenevende technische complexiteit worden we steeds meer afhankelijk van elkaar in het werk. Niemand kan nu nog in zijn eentje een computer of een onderdeel ervan bouwen. Iedereen werkt in teams waar mensen hun krachten bundelen. Het kan haast niet anders of ook jij bent lid van een team waarin ieder andere taken heeft.

Het kunnen samenwerken is voor onze leerlingen, de toekomstige ‘werkers’, een basisvaardigheid in een steeds complexer wordende maatschappij. Wie kan samenwerken, vooral met anderen die anders zijn dan wijzelf, heeft meer kans om een baan te krijgen, te houden en er heel goed in te zijn.

3. Vooroordelen en barrières worden weggenomen

Misschien wel het belangrijkste voordeel van TeamBouwers is dat het onnodige barrières afbreekt en leerlingen elkaar gaan zien als ‘mens’. School en samenleving worden steeds meer multi-cultureel en het lukt niet goed om te komen tot integratie. Peuters en kleuters komen ‘kleurenblind’ naar school en willen met iedereen spelen en werken. Ieder schooljaar ontstaan er meer vooroordelen: de ‘coole’ leerlingen kijken met minachting naar de ‘nerds’, de rijke en de arme leerlingen kijken naar elkaar als ‘snobs’ and ‘losers’. Sport is een uitzondering, daar kunnen vooroordelen en barrières worden weggenomen binnen een team. Een sportteam is volledig afhankelijk van elkaar. Het succes van een teamlid is positief verbonden met het succes van het team. Dat is net zo als er in een schoolklas met teams gewerkt wordt, teammaatjes waarderen elkaars unieke vaardigheden wanneer ze samenwerken aan een gemeenschappelijk doel.

Met de TeamBouwers leren de leerlingen elkaar kennen als individu dat net als ieder ander groepslid werkt aan dezelfde gemeenschappelijke doelen.

Als het ons lukt om te bouwen aan teams, gaan leerlingen elkaar niet meer kennen als een label, de merk-kleding, de kleur van de huid. Maar leren ze elkaar kennen als gelijkwaardig ‘mens’.

4. TeamBouwers geven energie

Teambouwers zijn leuke en inspirerende activiteiten. Als de energie in de groep daalt, een team niet meer in staat is om een besluit te nemen of een werkstuk af te maken, of gewoon moe is van het werken... dan wordt het tijd voor een TeamBouwer. Even 5 minuten tussendoor als de aandacht verslapt of structureel twee keer in de week. In ieder geval is duidelijk geworden hoe meer u TeamBouwers toepast, hoe beter de leerlingen gaan presteren en hoe leuker de sfeer wordt.

Tot slot

In dit boek staan veertien didactische structuren die heel geschikt zijn als TeamBouwer. Een didactische structuur is een model voor een activiteit, u kunt die met steeds weer een andere inhoud heel veel keer gebruiken. De activiteiten gaan niet over leerstof maar over persoonlijke zaken zoals meningen en eigenschappen. Af en toe zit er een activiteit tussen over een leerstofonderdeel, om te laten zien dat dezelfde structuur ook daarvoor gebruikt kan worden. Deze activiteiten zijn op alfabetische volgorde gezet, met een stap voor stap uitleg, tips en variaties, de basisprincipes en ideeën voor opdrachten en voorbeelden die zijn uitgetoetst op scholen.

Lees ze, probeer ze uit en maak ze eigen. Met deze didactische structuren en uw eigen inspiratie kunt u een eindeloze reeks TeamBouwers creëren!

Veel 'samen kunnen doen' toegewenst!

Laurie, Miguel en Spencer Kagan, Dook Kopmels

The image shows three handwritten signatures in black ink. The top left signature is 'Laurie Kagan'. The top right signature is 'Dook'. The bottom signature is 'Spencer Kagan'.

Leren in de 21ste eeuw en TeamBouwers

Om in de pluriforme en complexe samenleving van de 21ste eeuw te kunnen functioneren hebben onze leerlingen cognitieve en conatieve vaardigheden* nodig. Conatie is een combinatie van wat je weet (cognitie) en wat je voelt (affectie) en op basis daarvan onderneem je actie. In het onderwijsaanbod staan scholen voor de uitdaging om naast de cognitieve vaardigheden te investeren in het aanleren van innerlijke en sociale vaardigheden die leerlingen in staat stellen zichzelf te begrijpen en elkaar te zien als (her)kenbare persoon. Dit vraagt van leerlingen om hun feitelijke kennis, zoals effectieve communicatiestrategieën te verbinden met hoe zij zich voelen. Met TeamBouwers in het onderwijsaanbod wordt door scholen gestimuleerd dat de leerlingen zichzelf en elkaar leren kennen, onderlinge steun geven en verschillen leren respecteren en waarderen.

Conatieve vaardigheden* zijn:

1. Jezelf kennen & beheersen

Afhankelijk van het onderwerp van een TeamBouwer oefenen de leerlingen diverse vaardigheden die tegemoet komen aan zelfkennis en zelfregulatie, zoals nuttig denken en vermijden van negatief denken.

2. Begrijpen van interactie met anderen

In de 21ste eeuw komen leerlingen voortdurend in contact met mensen met een andere achtergrond en afwijkende meningen. Het is cruciaal dat ze voor succesvol communiceren op elk terrein hun eigen gedachten en daden in de hand hebben. Het begrip hebben van de interactie met anderen is vooral van belang om een kwestie of probleem van meerdere kanten te bekijken. TeamBouwers kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van effectieve communicatie, zoeken naar oplossingen in conflicten en begrip voor anderen, door doelgericht voor een onderwerp en didactische structuur te kiezen. Leraren kiezen TeamBouwers en onderwerpen waarmee leerlingen deze vaardigheden, zoals bijvoorbeeld argumenteren en onderhandelen, kunnen toepassen.

TeamBouwers beogen ontwikkeling van:

- zelfkennis en zelfvertrouwen
- zelfverantwoordelijk gedrag
- sociale verantwoordelijkheid, onder andere door actief luisteren en spreken
- oprechte belangstelling voor de ander
- empathie, inlevingsvermogen in de ander
- waardering en respect tonen
- onderlinge steun geven
- sociale verbondenheid & wil tot samenwerken
- teamcohesie

Dit zijn vaardigheden die essentieel zijn voor het welslagen van mensen die leven en werken in de veelzijdige en snel veranderende kenniseconomie van de 21ste eeuw*.

* uit *Klaar voor de 21ste eeuw*, Robert J. Marzano & Tammy Heflebower, Bazalt Educatieve Uitgaven 2012.